

**ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
za rok 2021
ORAZ POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADANIA**

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022r., poz. 447) spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jest realizowany w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza, gdy przepisy ustawy przewidują możliwość zlecenia realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt, a w przypadku Świnoujścia - Prezydent Miasta zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na: analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny itp. Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale**, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, a w szczególności: Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Świnoujściu, placówek oświatowych czy placówek wsparcia dziennego.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwanej dalej ustawą, do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 wspomnianej ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 wymienionej ustawy,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

**W roku 2021 realizacja zadań należących do gminy, odbywała się
w Świnoujściu w następujący sposób:**

1. Opracowanie i realizacja gminnego program wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Kolejny 3-letni program został opracowany przez zespół pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Świnoujściu powołany przez Dyrektora MOPR i przyjęty przez Radę Miasta Świnoujście uchwałą Nr LIV/446/2021 w dniu 25 listopada 2021 roku w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata od 2022 do 2024. Głównym celem

działań podejmowanych w ramach realizacji Programu jest wzmocnienie roli i funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin w mieście Świnoujście. Natomiast cele szczegółowe to:

- a) wspieranie rodziców/opiekunów w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- b) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- c) reintegracja rodzin.

Program zawiera też, określone w dotychczasowych sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, potrzeby (art. 179 ust. 2 wspomnianej ustawy).

Działania zmierzające do realizacji wymienionych celów szczegółowych, a co za tym idzie celu głównego, prowadzone są między innymi przez takie instytucje i jednostki jak: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe czy też komórki organizacyjne Urzędu Miasta Świnoujście. Zgodnie z zapisami Programu, sprawozdanie z jego realizacji przedkładać jest Prezydentowi Miasta Świnoujście, co roku do końca marca.

2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny i finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów.

Zadanie to realizowane było w 2021 roku poprzez zapewnienie osobom pełniącym funkcję asystenta rodziny w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Świnoujściu możliwości udziału w szkoleniach i spotkaniach. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych jest warunkiem świadczenia na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi wysokiej jakości usług przez asystentów rodzin i obowiązkiem pracowników samorządowych, jakimi są asystenci rodzin.

Z uwagi na pandemię spotkania odbywały się przede wszystkim w trybie online, w formie warsztatów bądź w postaci zajęć teoretycznych z możliwością zadawania pytań. Jedno ze szkoleń bezpośrednio dotyczyło tematyki związanej z pracą z klientem w okresie pandemii. W przypadku, gdy jeden pracownik brał udział w szkoleniu, po jego zakończeniu miał za zadanie przekazanie zdobytej wiedzy swoim współpracownikom, w ramach szkoleń wewnętrznych i dzielenia się doświadczeniami.

Potrzeby:

W celu ciągłego podnoszenia umiejętności zawodowych asystentów rodziny, niezbędne jest przeznaczanie w kolejnych latach środków finansowych umożliwiających organizowanie szkoleń prowadzonych przez wyspecjalizowane podmioty i specjalistów.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

3.1 Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

3.1.1 Wsparcie i pomoc asystenta rodziny.

Zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie. Po otrzymaniu wniosku, kierownik ośrodka przydziela rodzinie asystenta rodziny. Asystent rodziny może pracować zarówno z rodziną, w której występują problemy związane z opieką i wychowaniem dzieci, co może skutkować koniecznością zabezpieczenia życia i zdrowia dzieci poprzez ich umieszczenie w pieczy zastępczej, jak i z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych czasowo poza rodziną na rzecz ich powrotu do domu.

Zgodnie z art. 17 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, asystenta rodziny zatrudnia kierownik jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną. W przypadku Gminy Miasto Świnoujście jest to Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Świnoujściu asystenci rodziny są zatrudniani w zadaniowym czasie pracy, na podstawie umowy o pracę.

Przepis art. 247 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, iż minister właściwy do spraw rodziny wprowadzi program na dofinansowanie w okresie 11 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. od 1 stycznia 2012 r.) zadań własnych gminy i powiatu z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej, w szczególności na pokrycie części wydatków związanych z zatrudnianiem asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz prowadzeniem szkoleń dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Program jest finansowany dotacją celową z budżetu państwa. Zatrudnianie asystentów rodziny jest zadaniem obowiązkowym gminy. Niemniej jednak, pozyskano z „Programu asystent rodziny na rok 2021” dofinansowanie do zatrudnienia

czterech asystentów rodziny w wysokości 8.000,00 zł (środki z Funduszu Pracy). Jako wkład własny Miasto wydatkowało kwotę 226.217,37 zł.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy w szczególności: opracowanie i realizacja we współpracy z członkami rodziny planu pracy z rodziną, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych z dziećmi, wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 (art. 15 ust. 4 wymienionej ustawy).

Ogółem w 2021 roku ze wsparcia asystentów rodziny skorzystało 57 rodzin, w których wychowywało się 128 dzieci.

W 2021 r. asystenci rodziny zakończyli współpracę z 20 rodzinami. W przypadku 13 rodzin przyczyną zaprzestania współpracy było osiągnięcie przez rodziców celów określonych w planie pracy z rodziną i ustanie problemów opiekuńczo-wychowawczych, które mogłyby skutkować trafieniem dzieci do pieczy zastępczej. Z 3 rodzinami zakończono współpracę między innymi z powodu braku współdziałania z ich strony. Jak już wspomniano, ustawodawca przyjął zasadę, iż wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Jak wynika z analizy rocznego sprawozdania z udzielonych świadczeń z pomocy społecznej za rok 2021, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była w przypadku 96 rodzin, jednym z powodów przyznania pomocy finansowej (łącznie rodziny te składały się z 285 osób). W roku 2020 było to 157 rodzin (405 osób w rodzinach). Jednakże, nie w każdej rodzinie, w której występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, w prowadzeniu gospodarstwa domowego i budowaniu prawidłowych relacji pomiędzy jej członkami, wnioskuje się o przyznanie asystenta rodziny. Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy dokonuje analizy sytuacji rodziny. W przypadku, gdy w ocenie pracownika problemy opiekuńczo-wychowawcze, z jakimi borykają się rodzice, mogą doprowadzić do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, występuje on do Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Świnoujściu z wnioskiem o przyznanie asystenta rodziny.

Osobnym trybem przyznania rodzinie wsparcia jest zobowiązanie rodziny do pracy z asystentem rodziny na podstawie orzeczenia Sądu Rodzinnego. W 2021 roku - 21 rodzin zostało objętych wsparciem asystenta rodziny, z czego 14 rodzin w następstwie postanowienia Sądu Rodzinnego. Pozostałe rodziny obejmowane były wsparciem asystenta rodziny na wniosek pracownika socjalnego.

Potrzeby:

Od 1 stycznia 2015 r. zatrudnienie asystentów rodziny jest zadaniem obowiązkowym gminy, a zatem niezbędne jest zabezpieczanie środków finansowych na ich wynagrodzenia. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że utrzymanie zatrudnienia asystentów rodziny na poziomie 5 etatów pozwala na objęcie tą formą wsparcia, rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze, które wymagają takiej pomocy. Obecny wskaźnik etatowego zatrudnienia jest na bardzo dobrym poziomie. Zabezpieczenie 5 etatów asystentów rodziny pozwoli na wsparcie maksymalnie 75 rodzin. Utrzymywanie zatrudnienia na tym poziomie pozwala na sprawne realizowanie zadania, ponieważ ilość rodzin objętych wsparciem asystenta nie przekracza wskazanej przez ustawę liczby. W ubiegłym roku faktycznie powyższe zadanie realizowało 4 asystentów rodziny, gdyż ilość rodzin objętych wsparciem asystentów nie przekraczała 60 rodzin, zatem nie było potrzeby zatrudniania piątego asystenta rodziny. W poprzednich latach z uwagi na ilość rodzin objętych asystenturą zawsze było zatrudnionych 5 asystentów.

Należy systematycznie monitorować zmieniającą się charakterystykę problemów i ilości rodzin obejmowanych pomocą przez asystentów rodziny.

Zgodnie z art. 247 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej możliwe jest ubieganie się o środki z dotacji na dofinansowanie kosztów związanych z zatrudnieniem asystentów w ramach rządowego Programu. Niezwłocznie po ogłoszeniu tegorocznej edycji Programu, pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, jak co roku przygotowują ofertę i będą ubiegać się o dofinansowanie do zatrudnienia asystentów rodziny.

3.1.2 Dostęp do poradnictwa specjalistycznego.

Poradnictwo specjalistyczne dla osób borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi dostępne jest w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w ramach działalności Działu Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

W 2021 r. mieszkańcy Miasta przeżywający powyższe problemy, korzystali z następujących form pomocy w **Dziale Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego**:

- a) poradnictwa psychologicznego – 34 rodziny, którym udzielono łącznie 143 porady, w tym: 95 konsultacji – 27 rodzinom, wydano 9 opinii – 6 rodzinom, prowadzono 38 terapii – 6 rodzinom i 1 porada 1 rodzinie,
- b) poradnictwa rodzinnego – 9 rodzin, którym udzielono 45 porad (44 konsultacje 8 rodzinom i 1 opinię 1 rodzinie),
- c) poradnictwa prawnego – 46 rodzin, którym udzielono łącznie 52 porady, w tym: 30 rodzinom udzielono 31 porad, przygotowano 21 wniosków/pism 19 rodzinom.

Łącznie 82 rodzinom udzielono 240 porad z uwagi na przeżywane trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej.

Z poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego i rodzinnego świadczonego osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, w sprawach nie tylko opiekuńczo-wychowawczych, w 2021 roku skorzystało 325 rodzin, którym łącznie udzielono 817 porad (porady psychologiczne: 57 rodzin – 279 porad, porady rodzinne: 9 rodzin – 45 porad, porady prawne: 271 rodzin – 493 porady).

Z poradnictwa specjalistycznego w Dziale Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego skorzystało także 38 rodzin sprawujących pieczę zastępczą (rodziny zastępcze i prowadzący rodzinny dom dziecka) oraz usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej, którym udzielono 298 porad.

Łącznie pracownicy Działu Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego udzielili w 2021 roku wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego 363 rodzinom, którym udzielono 1.115 porad.

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzinnej pieczy zastępczej oraz pozostałych mieszkańców Świnoujścia, w tym przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze prowadzone jest, tak samo jak w roku ubiegłym, w następującym wymiarze tygodniowym:

- a) poradnictwo psychologiczne:
 - dla mieszkańców miasta (z wyłączeniem rodzinnej pieczy zastępczej) – 10 h,
 - dla rodzinnej pieczy zastępczej – 6 h,
- b) poradnictwo rodzinne:
 - dla mieszkańców miasta (z wyłączeniem rodzinnej pieczy zastępczej) – 2 h,
 - dla rodzinnej pieczy zastępczej – 5 h,

c) poradnictwo prawne:

- dla mieszkańców miasta (z wyłączeniem rodzinnej pieczy zastępczej) – 10 h,
- dla rodzinnej pieczy zastępczej – 2 h.

Ponadto, w ramach wolontariatu, porad prawnych w wymiarze do 4 godzin tygodniowo mieszkańcom Świnoujścia udziela sędzia w stanie spoczynku.

Osobom i rodzinom przeżywającym problemy opiekuńczo-wychowawcze świadczone było także poradnictwo w ramach interwencji kryzysowej. Celem takiej interwencji jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. W ramach poradnictwa specjalistycznego, pracownicy **Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPR**, osobom i rodzinom przeżywającym problemy opiekuńczo - wychowawcze udzielili wsparcia z zakresu:

- 1) prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych:
 - 10 porad pedagogicznych - 6 rodzin,
 - 43 porady prawne - 26 rodzin,
 - 90 konsultacji psychologicznych - 33 rodziny,
- 2) przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży:
 - 8 porad pedagogicznych - 2 rodziny,
 - 214 konsultacji psychologicznych - 31 rodzin.

W okresie od stycznia do grudnia 2021 roku przyjęto ogółem 292 rodziny, z czego 280 skorzystało z porad specjalistów, natomiast 12 z nich deklarowało chęć skorzystania z pomocy jednak nie przybyło na planowane spotkanie. Udzielono ogółem: 81 porad pedagogicznych 44 osobom, 128 porad prawnych 81 osobom, 890 konsultacji psychologicznych 212 osobom. Liczba interwencji wyniosła 13 i objęła 17 osób.

W związku z trwającą epidemią koronawirusa SARS-CoV-2, specjaliści udzielali pomocy według swoich kompetencji na spotkaniach w OIK z zachowaniem reżimu sanitarnego, na dyżurach interwencyjnych oraz w kontakcie telefonicznym. Pedagog udzielał także konsultacji pracownikom OIK w zakresie działań podejmowanych wobec rodzin objętych pomocą. Łączna ilość godzin zrealizowanych przez pedagoga wyniosła 65. Pomoc świadczona przez prawnika była udzielana w trakcie 208 godzin.

Poradnictwo świadczone było przez trzech psychologów: dwóch w pełnym wymiarze czasu pracy, jednego w wymiarze 1/2 czasu pracy oraz pedagoga i prawnika zatrudnionych na umowy zlecenia. Od czerwca 2021 r. jest wakat na stanowisku psychologa. Pomimo

ponawianego ogłoszenia o naborze i rozsyłania jego do różnych instytucji, uczelni, itp., do grudnia 2021 r. etat psychologa pozostał nieobsadzony.

Pracownicy OIK uczestniczyli w różnych szkoleniach, podnosząc swoje kwalifikacje ze względu na zgłaszane potrzeby klientów oraz charakterystykę pracy w czasie epidemii koronawirusa SARS CoV 2. Przykładowe tematy szkoleń:

- „Prowadzenie wsparcia psychologicznego i interwencji w formie rozmowy telefonicznej oraz rozmowy przez komunikator”,
- „Diagnoza i terapia dzieci po traumatycznych doświadczeniach przemocy seksualnej”,
- „Pacjent w kryzysie – interwencja kryzysowa w praktyce”, „Terapia schematów”.

Potrzeby:

Poradnictwo specjalistyczne cieszy się dużym zainteresowaniem zarówno wśród osób i rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jak i trudnościami w innych dziedzinach życia. Średni czas oczekiwania na wizytę u specjalisty w Dziale Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego wynosi do kilku dni.

Zgodnie z zasadami działania Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPR, spotkanie z klientem zgłaszającym się po raz pierwszy odbywa się w dniu zgłoszenia lub w zależności od możliwości przybycia klienta na spotkanie, w innym wybranym przez niego terminie. Działania interwencyjne podejmowane są możliwie najszybciej po zgłoszeniu. Oczekiwanie na poradę pedagogiczną i prawną trwa tydzień. Czas oczekiwania na udzielenie wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego utrzymuje się na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym. Jak wynika z powyższych danych, potrzeby mieszkańców w zakresie korzystania z pomocy specjalistów realizowane są na bieżąco, a zatem wskazane jest dalsze utrzymanie poradnictwa na podobnym poziomie. Należy zauważyć trudności jakie ma pracodawca w zatrudnianiu specjalistów, szczególnie psychologów, których trudno pozyskać na umowę o pracę.

3.2 Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających i finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające.

W 2021 r. w Świnoujściu nie funkcjonowała żadna rodzina wspierająca. Zgodnie z art. 29 ustawy w celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej.

Z założenia rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny winna pomagać w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie tej funkcji może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Rodzina wspierająca ustanawiana jest przez Prezydenta Miasta Świnoujście po uzyskaniu pozytywnej opinii Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do zadań asystentów rodziny należy między innymi odpowiednie rozeznanie sytuacji rodziny i znalezienie w jej otoczeniu ewentualnych osób mogących podjąć się tego zadania. W 2021 roku asystenci nie pozyskali rodzin wspierających, a zatem nie zawarto umów z takimi rodzinami i nie określano zasad zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy przez rodziny wspierające. W budżecie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie zaplanowane były środki finansowane na ten cel.

Potrzeby:

Asystenci rodziny nadal będą zobowiązani do rozeznawania wśród rodzin objętych ich wsparciem, możliwości pozyskiwania rodzin wspierających. Niezbędne jest dalsze zabezpieczanie w budżecie MOPR środków finansowych z przeznaczeniem na zwrot ewentualnych kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające związanych z potencjalnie udzielaną przez nie pomocą.

3.3 Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Zgodnie z art. 18 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego może prowadzić gmina, podmiot, któremu gmina zleca realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Placówka przy realizacji swoich zadań współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dzieci w placówkach wsparcia dziennego jest dobrowolny (chyba, że do placówki skieruje Sąd) oraz nieodpłatny.

Z informacji Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Świnoujścia wynika, że z budżetu Miasta wspomagano realizację funkcji opiekuńczo-wychowawczej i kompensacyjnej w placówkach przeznaczonych dla dzieci z grup ryzyka, w szczególności dla

dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, poprzez finansowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. Zlecono, w drodze konkursu, zadanie publiczne polegające na prowadzeniu placówek wsparcia dziennego Towarzystwu Przyjaciół Dzieci i Fundacji Samotnym w Tłumie. W celu wsparcia rodziny, opieką i wychowaniem objęto dzieci i młodzież, z których większość pochodziła z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, o niskim statusie materialnym. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci prowadziło:

- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Nr 1 przy ul. Sosnowej 16,
- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Nr 2 przy ul. Dąbrowskiego 4,
- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Nr 3 przy ul. Modrzejewskiej 20.

Fundacja Samotnym w Tłumie prowadziła Świetlicę Środowiskową - ul. Hołdu Pruskiego 11.

	ŚOW Nr 1	ŚOW Nr 2	ŚOW Nr 3	Świetlica środowisko -wa	Razem
Liczba miejsc w placówce	30	25	30	30	115
Liczba dzieci, które skorzystały z oferty w ciągu roku	28	26	32	30	116
Średnia dzienna liczba dzieci, które w skorzystały z oferty*	14	14	10	13	51
Liczba dzieci, u których wg opinii pracowników nastąpiła poprawa funkcjonowania w szkole	12	10	11	13	46
Liczba dzieci, u których wg opinii pracowników nastąpiła poprawa funkcjonowania w grupie rówieśniczej	14	14	11	20	59
Liczba dzieci, u których wg opinii pracowników nastąpiła poprawa funkcjonowania w rodzinie	9	12	8	13	30
Liczba dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	5	9	10	6	30

*Średnią liczbę dzieci obliczono sumując liczbę dzieci będących w placówce w poszczególnych dniach przez liczbę dni funkcjonowania placówki, podając z dokładnością do jednej osoby.

Spośród dzieci korzystających z pomocy placówek 26% pochodziło z rodzin z problemem alkoholowym. Reszta, to dzieci z rodzin, które borykają się głównie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Według pracowników powyższych placówek, u 40% dzieci korzystających z pomocy placówki nastąpiła poprawa funkcjonowania w szkole, u 51% poprawa funkcjonowania w grupie rówieśniczej, zaś u 39% nastąpiła poprawa funkcjonowania w rodzinie. Prowadzono następujące formy pracy z dziećmi:

- 1) zajęcia rozwijające zainteresowania i zdolności – plastyczne, muzyczne, teatralne, czytelnicze, informatyczne, kulinarne, gry i zabawy ruchowe,

- 2) działania wychowawcze – prace na rzecz placówki, utrzymywanie porządku i poszanowanie sprzętu, wyrabianie i utrwalanie nawyków higienicznych, utrwalanie zasad postępowania akceptowanych społecznie, aktywizowanie do udziału w konkursach i zawodach, rozwijanie wrażliwości na krzywdę ludzką i potrzebę niesienia pomocy innym, poszanowanie otaczającego środowiska,
- 3) zajęcia socjoterapeutyczne – zajęcia rozwijające z zakresu komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z emocjami i uczuciami, budowania konstruktywnej hierarchii wartości, radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, radzenia sobie z nadmiernym stresem i napięciem, umiejętności odmawiania w sytuacjach nakłaniania przez rówieśników do zachowań ryzykownych, eliminowania agresji fizycznej i konfliktów rówieśniczych,
- 4) zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – rozwijanie zasobu pojęć oraz werbalizacji myśli, wyrównywanie braków szkolnych, rozwijanie myślenia przyczynowo-skutkowego, usprawnianie percepcji słuchowej w zakresie analizy i syntezy słuchowej, pamięci słuchowej, usprawnianie motoryki małej w zakresie przygotowania do nauki pisanie,
- 5) zajęcia logopedyczne,
- 6) zajęcia z profilaktyki uzależnień.

Ponadto, podejmowano pracę z rodziną: udzielano porad, prowadzono stałą i systematyczną współpracę z rodzicami, współpracowano z pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi i pracownikami MOPR.

3.4 Działania adresowane do rodziców i opiekunów z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Według informacji Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Świnoujście zrealizowano w Mieście programy profilaktyczne wspierające rodziców/opiekunów w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich. W okresie od 1 marca do 15 grudnia 2021 r. zrealizowano 6 edycji programów mających na celu wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców, opiekunów: przeprowadzono pięć edycji programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców” oraz jedną edycję programu „Nastolatek”.

Każda edycja trwała 36 godzin dydaktycznych. Programy realizowane były w kontakcie bezpośrednim, w reżimie sanitarnym. Program „Szkoła dla rodziców i wychowawców” ukończyło 47 osób, a edycję programu „Nastolatek” 8 osób (osoby te wcześniej ukończyły „Szkołę dla rodziców i wychowawców”). Do Programu uczestnicy kierowani byli przez: kuratorów sądowych - 6 osób, pedagoga – 6 osób, pracowników socjalnych – 5 osób, asystenta

rodziny – 1 osoba. Zdecydowana większość uczestników trafiła do Programu za namową znajomych, którzy brali udział we wcześniejszych edycjach.

Efektem realizacji Programu było wyposażenie uczestników w podstawowe umiejętności psychologicznego kontaktu, umożliwiające pozytywne funkcjonowanie w rodzinie, nabycie umiejętności stanowienia granic w kontakcie z dzieckiem, opanowanie konstruktywnych sposobów rozwiązywania problemów, rozpoznawanie potrzeb i uczuć dziecka. Wszyscy uczestnicy potwierdzili wzrost kompetencji wychowawczych, docenili możliwość dyskusji w grupie na własne tematy, rozmowy o swoich potrzebach oraz otrzymania fachowej porady.

Potrzeby:

Od wielu lat istnieje potrzeba ciągłego wspierania dzieci i młodzieży z miasta. W związku z tym niezbędne jest dalsze zabezpieczanie w budżecie Miasta środków na funkcjonowanie dotychczas istniejących placówek wsparcia dziennego.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Ustawodawca nałożył na gminy, z których pochodzą dzieci, obowiązek współfinansowania ich pobytu w pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina

właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednie wydatki na utrzymanie dziecka w placówce.

Z uwagi na fakt, iż Świnoujście jest miastem na prawach powiatu wydatki na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy zastępczej oraz miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka w placówkach ponoszone są w całości z budżetu Miasta Świnoujście.

5. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny.

Sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny są sporządzane, co pół roku i przekazywane do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w wersji elektronicznej.

6. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy m.in. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy. W związku z tym, w 2021 r. 13 rodzin po zakończeniu z nimi pracy objętych zostało monitoringiem. Asystenci rodziny nadal kontaktowali się z tymi rodzinami i współpracowali z właściwymi pracownikami socjalnymi MOPR. Monitoring miał na celu kontrolowanie, czy sytuacja rodziny nadal jest stabilna, prawidłowo wykonywane są funkcje rodzicielskie, a dzieci wychowujące się w rodzinie nie są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej.

7. Inne działania w Mieście wspierające rodzinę:

1) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu od 2020 roku oferuje możliwość skorzystania z mediacji rodzinnych. Wprowadzono je jako nowatorską, dodatkową formę wspierania rodziny w sytuacji gdy członkowie rodzin przeżywają kryzys związany z istniejącym konfliktem w rodzinie. Środki na ten cel zabezpieczane są z budżetu Miasta.

2) Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie funkcjonujący w ramach MOPR w Świnoujściu zapewnia pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie. W rodzinie, w której występuje przemoc niezbędna jest pomoc terapeutyczna dla wszystkich członków rodziny. Nakłonienie rodziny do współpracy bardzo często wymaga kilkukrotnych

wizyt w środowisku, by przerwać milczenie, które często trwa od wielu lat. Ważną kwestią jest też bieżąca współpraca z przedstawicielami innych instytucji pomocowych takich jak: Policja, Prokuratura, kuratorzy społeczni i zawodowi, gminnych ośrodków pomocy społecznej. Podejmowane działania mają na celu usamodzielnienie osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W 2021r. mimo panującej pandemii i ograniczeń z tym związanych, były realizowane zadania Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w zakresie:

a) interwencyjnym:

- zapewnienie schronienia ofiarom przemocy w rodzinie,
- ochrona ofiar przemocy w rodzinie przed osobą stosującą przemoc,
- udzielanie pomocy psychologicznej, wsparcia,
- rozpoznanie sytuacji ofiary przemocy w rodzinie i opracowanie planu pomocy,
- wspieranie w przewyżnianiu sytuacji kryzysowej związanej z występowaniem przemocy

w rodzinie;

b) zapewnienia potrzeb bytowych osobom przebywającym w Ośrodku,

c) terapeutyczno-wspomagającym.

Od stycznia do grudnia 2021r. z całodobowej pomocy skorzystało 8 osób, w tym 4 rodziny. Ogółem udzielono 346 świadczeń (1 świadczenie to 1 osobo-doba). Z poradnictwa SOWOPR skorzystało 75 osób (niektóre osoby korzystały z kilku porad), w tym z tytułu:

- a) opieka i wsparcie psychologiczne i terapeutyczne - 54 osoby,
- b) grupa wsparcia - 15 osób - 35 spotkań,
- c) opieka i porada prawna - 39 osób,
- d) praca socjalna - 75 osób,
- e) poradnictwo pedagogiczne - 5 osób.

Ogółem w 2021r. specjaliści SOWOPR udzielili 790 porad, w tym z zakresu: terapeutycznego - 306 porad, prawnego - 84 porady, socjalnego - 380 porad, pedagogicznego - 20 porad.

Od 20 maja do 24 sierpnia 2021 r. realizowany był program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc. W programie uczestniczyło 9 osób, a ukończyło 5 osób.

W roku 2021 pierwszy raz realizowany był program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc. Program ten realizowany był w terminie od 20 września do 13 grudnia 2021r. Do programu przystąpiło 6 osób i wszystkie ukończyły program.

W roku 2021 w terminie od 15 do 26 listopada 2021 r. realizowana była Kampania „Białej wstążki”. Jak co roku w ramach akcji, realizowanych było szereg działań, a promował je przygotowany plakat. Uruchomiony był punkt konsultacyjny dla osób doznających przemocy

oraz punkt porad prawnych. Dla uczestniczek grupy wsparcia zorganizowany został warsztat pod nazwą „Konstruktywne strategie radzenia sobie z emocjami – zajęcia relaksacyjne”. Warsztat miał na celu udoskonalenie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji oraz wykorzystywania poznanych sposobów radzenia sobie z nimi w praktyce. W warsztacie uczestniczyło 6 osób.

Zrealizowano także warsztaty pod nazwą „Co to jest złość”. Zajęcia skierowane były do dzieci, aby już od najmłodszych lat nabywały umiejętności radzenia z emocjami, które sprzyjają agresji i przemocy. Warsztaty odbyły się w czterech klasach pierwszych, a łącznie uczestniczyło w nich 86 osób. Podjęto także zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym. Warsztat pn. „Jak wyrażać emocje w sposób konstruktywny” dostosowany został do potrzeb rozwojowych dzieci w wieku przedszkolnym. W zajęciach uczestniczyło 82 dzieci z pięciu grup. W Liceum Ogólnokształcącym przeprowadzono warsztat „Związek buduje a nie rujnuje”. Skierowany jest on do osób wkraczających w dorosłe życie, a co za tym idzie tworzących związki partnerskie. Na zajęciach ukazano zagrożenia jakie mogą się wiązać z przesuwaniem granic w związku partnerskim w imię miłości, co w konsekwencji często może prowadzić do przemocy w związku. Uczestniczyło w nim 23 uczniów z klasy III.

Mając na uwadze rozpowszechnienie informacji na temat pomocy oferowanej przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie zostały opracowane i wydrukowane kolejne ulotki informacyjne. Tym razem adresatami informacji byli seniorzy. Ulotki w ilości 300 sztuk, zostały przekazane działającym w mieście instytucjom, organizacjom pozarządowym i bezpośrednio seniorom.

3) Z informacji Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Świnoujście wynika, iż w Świnoujściu w 2021 r. realizowane były ponadto:

a) program wczesnej profilaktyki agresji w placówkach oświatowych i świetlicach środowiskowych metodą Treningu Umiejętności Prospołecznych i Treningu Zastępowania Agresji (ART). Programy wczesnej profilaktyki agresji prowadzone były w Szkole Podstawowej nr 6 oraz w Centrum Edukacji Zawodowej i Turystyki. W związku z sytuacją epidemiologiczną w kraju z zaplanowanych do realizacji 18 edycji programu zawarto umowy na przeprowadzenie 5 edycji, które odbywały się w okresie od września do grudnia. Łączna liczba uczestników: 44 dzieci i 44 rodziców.

b) rekomendowany przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii program przeciwdziałania przyjmowaniu substancji uzależniających przez uczniów „Unplugged”. Celem programu Unplugged jest ograniczenie inicjowania używania substancji

psychoaktywnych – tytoniu, alkoholu, narkotyków, ograniczenie rozwoju intensywności używania tj. przejścia od fazy używania eksperymentalnego do fazy używania problemowego. W 2021 r. przeszkoleni przez gminę trenerzy prowadzili program na terenie 1 placówki oświatowej: w Szkole Podstawowej Nr 6. W związku z czasowym zawieszeniem działalności placówek oświatowych z zaplanowanych 10 edycji udało się wykonać 4 edycje, w których wzięło udział: 46 uczniów i 7 rodziców.

c) autorski program z zakresu profilaktyki selektywnej dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. takich, które ze względu na deficyty emocjonalne i społeczne mogą wymagać nauczania indywidualnego bądź są objęte nauczaniem indywidualnym/zindywidualizowaną ścieżką nauczania. Celem programu była psychoedukacja i integracja młodzieży, tak aby stworzyć możliwość powrotu lub bezpiecznego uczestnictwa w środowisku szkolnym i rówieśniczym m.in. poprzez: zwiększenie kompetencji społecznych uczestników, obniżenie poziomu lęku, wzmocnienie poczucia własnej wartości. W celu zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom, zajęcia odbywały się w reżimie sanitarnym zarówno na sali wykładowej jak i na świeżym powietrzu. Zrealizowano:

- dwie edycje zajęć integracyjno–terapeutycznych pn. „Ja wśród ludzi”, w których wzięły udział 24 osoby,

- dwie edycje zajęć terapeutycznych „Ja i mój wewnętrzny świat” dla osób, które ukończyły blok pn. „Ja wśród ludzi”, w których wzięło udział 17 osób.

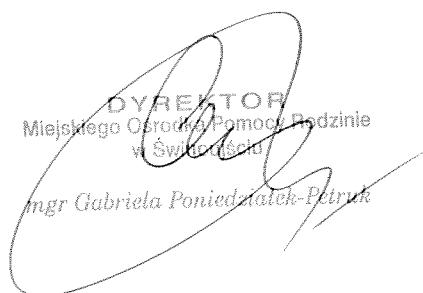
W ramach programu odbyły się także spotkania konsultacyjne i psychoedukacyjne adresowane do rodziców i opiekunów. Uczestniczyły w nich łącznie 24 osoby.

d) wsparcie psychologiczne za pomocą środków komunikacji na odległość (infolinia). W okresie od 15 listopada do 31 grudnia 2021 r. zlecono Fundacji Speak Up z siedzibą w Świnoujściu realizację pilotażowego zadania pn. „Świadczenie usług dla mieszkańców miasta Świnoujście, w szczególności dla dzieci i młodzieży, znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, zagrożonych uzależnieniem od środków psychoaktywnych”. Zadanie polegało na udzielaniu wsparcia psychologicznego, psychodietetycznego oraz doradztwa zawodowego za pomocą środków komunikacji na odległość. W ramach pracy specjalistów udzielono porad psychologicznych, z których skorzystało 9 osób i psychodietetycznych, z których skorzystało 11 osób. Nie było zainteresowania poradami udzielanymi przez doradcę zawodowego. Projekt był reklamowany w internecie oraz bezpośrednio na terenie miasta (lokalne placówki pomocowe, ochrony zdrowia, oświatowe, słupy ogłoszeniowe,

zakłady fryzjerskie itp.).

e) jedną edycję rekomendowanego przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii programu wczesnej interwencji pn. „Fred Goes Net” zlecono „Pracowni Motywacja i Działanie” z siedzibą w Międzyzdrojach. Program adresowany jest do osób w wieku 14- 21 lat, które eksperymentują z substancjami psychoaktywnymi. Z zaplanowanych czterech edycji udało się zrealizować tylko jedną, w której wzięło udział 6 osób, natomiast 5 osób program ukończyło i otrzymało zaświadczenia. Rodzice uczestników pozostawali w kontakcie z realizatorami

Świnoujście, 15 marca 2022 r.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Świnoujściu
mgr Gabriela Poniedziałek-Petrak